

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

XXXVII. évfolyam 198. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hónap ——— 2 .
— Egy szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, aug. 31.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1908.

A vasárnapi munkaszünet.

A nagybeeskereki keresk. alkalmazottak mozgalma.

Nagybeeskerek, aug. 31.

A kereskedelmi miniszter, mint ismeretes, a jövő országgyűlési ciklus elé kerülő törvénytervezetében a kereskedelmi alkalmazottak vasárnapi munkaszünetével is foglalkozik, amennyiben törvényileg gondoskodni kíván arról, hogy a sok munkával terhelt kereskedelmi alkalmazottak szintén legyen szabad idejük arra, hogy az egész heti fáradságot kipihenhesék. A törvényjavaslat a fővárosi kereskedelmi alkalmazottaknak teljes vasárnapi munkaszünetet biztosít, a vidékiek ellenben vasárnap délig kötelesek dolgozni s csak a délutánjuk szabad. Kárpótlásul azonban azok a vidéki kereskedelmi alkalmazottak, akik vasárnap délelőtt három órán túl vannak foglalkoztatva, hétköznap egy teljes, akik pedig csak három órát vagy esetleg még annál is kevesebb ideig dolgoznak vasárnap délelőtt, hétköznap egy fél szabad napra tarthatnak igényt. A kérdésnek így módon való megoldására a kereskedelmi minisztert az vezethette, hogy a vidéken a gazdálkodók és a munkásosztály vasárnap ér rá leginkább arra, hogy szükségleteit beszeresse, sok helyen pedig éppen vasárnapon szokott a legnagyobb forgalom lenni, amely forgalomtól a kereskedőket nem akarta a teljes vasárnapi munkaszünet által megfosztani.

A kereskedelmi miniszternek ez a törvényjavaslat az összes kereskedői körökben érthető érdeklődés tárgyát szolgál, viszont az is érthető, hogy a vidéki kereskedelmi alkalmazottak a vasárnapi munkaszünet kérdésének így módon való rendezésével nincsenek megelégedve, mert a javaslatban említett fél vagy egészen szabad hétköznap megadása ugyszólván teljesen a munkaadóktól függ, akiknek pedig ez egyenesen az érdekükbe ütközik s így alig remélhető, hogy a munkaadók hajlandók lennének hétköznapokon szabad időt engedni az alkalmazottaiknak. Ennek következtében most az új törvényjavaslat a kereskedelmi alkalmazottak körében igen élénk mozgalmat kelt és a nagyobb vidéki városokban máris megindult az akció, a melynek célja az, hogy ne csak a fővárosi, hanem a vidéki kereskedelmi alkalmazottak részére is törvényileg biztosítsák a teljes vasárnapi munkaszünetet.

A nagybeeskereki kereskedelmi alkalmazottak szintén részt vesznek ebben az akcióban és tegnap délelőtt 11 órakor gyűlést tartottak, hogy állást foglaljanak ebben a kérdésben.

A gyűlés lefolyásáról az alábbiakban adunk részletes tudósítást:

A nagybeeskereki kereskedelmi alkalmazottak egyesülete tegnap délelőtt 11 órakor a város-ház nagytermében gyűlést tartott, hogy állást foglaljon a vasárnapi munkaszünetről készült törvényjavaslat tárgyában. Az értekezletre meg voltak hívva azok a kereskedelmi alkalmazottak is, akik nem tagjai az egyesületnek s így mintegy kétszázan vettek részt az értekezleten, köztük néhányan a munkaadók részéről is.

Benó Ottó indítványára az értekezlet elnökéül egyhangulag Ernst Sándor egyesületi titkár, jegyzőkönyvvezetőnek pedig László Mártont választották meg.

Elnök üdvözlővén a szép számban egybegyűlteket, köszönetét fejezte ki az irányában tanúsított bizalomért, majd kivonatossan ismerteti a törvényjavaslatot, amelyet a vidéki kereskedelmi alkalmazottakra nézve sérelmesnek tart. Szó szerint a munkaszünet kérdésének az egyedüli

helyes megoldása az volna, ha a törvény nem csak a fővárosi, hanem a vidék kereskedelmi alkalmazottainak a számára is biztosítaná a teljes vasárnapi munkaszünetet, mint ahogy az ma már minden modern államban be van vezetve. A vasárnapi munkaszünet szöveg szerint egy a munkaadókra, mint az alkalmazottakra nézve a legjobb megoldása volna ennek a kérdésnek, mert amennyiben a teljes vasárnapi munkaszünet a vidéken is életbelépne, úgy annak általánoságánál fogva egyes munkaadóknak nem kellene tartania attól, hogy míg ők zárva tartják üzletüket, más kereskedők konkurenciát vezetnek ellenük. Ami pedig az ugynevezett vasárnapi vásárló közönséget illeti, hát az is meg fogja szokni, hogy vagy szombaton, vagy hétfőn, vagy bármely más munkanapon szerezzék be magának a szükségletét.

Az elnök ezután felolvasta a temesvári kereskedelmi és iparkamara átiratát, amelyben kéri az egyesületet, hogy a Temesváron, a vasárnapi munkaszünet tárgyában tartandó országos kongresszusra küldjön ki megbízottat. Ugyancsak felolvasta még a verseczi kereskedelmi alkalmazottak egyesületének az átiratát, valamint Gyurák Mátyás kartárs levelét, aki betegsége miatt kimenté magát, különben egy a versecziek átirata, valamint Gyurák levele buzdítás arra, hogy az itteni egyesület is követelje a teljes vasárnapi munkaszünetet. Az elnök javasolja, hogy az értekezlet járuljon hozzá az átiratokhoz s a nagybeeskereki egyesület is hasonló átiratot intézzen a testvér egyesületekhez.

László Márton indítványára az értekezlet Bukovszky Gézárt küldi ki a temesvári országos kongresszusra s a kiküldetéssel járó költségek fedezésére nyomban gyűjtést indítottak meg s így a szükséges költség néhány perc alatt együtt volt.

Bukovszky Géza köszöni a bizalmat s igéri, hogy a kongresszuson igyekeznék fog a nagybeeskereki kereskedelmi alkalmazottak jogos érdekeit megvédeni.

Berkov N. német nyelven szólal fel s azt vitatja, hogy az értekezlet nem határozhat az egyesület nevében. Egyebekben ő is hozzájárul a javaslatokhoz.

Miután az elnök igyekezik Berkovot véleményének az ellenkezőjéről meggyőzni, Benó Ottó részletesen kifejti és példákkal illusztrálja, hogy a törvényjavaslatban előírt hétköznap munkaszünet nem vihető keresztül a gyakorlati életben.

Dragodán N. indítványozza, hogy Bukovszky keresse fel az összes helybeli cégeket s kérje fel őket arra, hogy írásban nyilatkozzanak arra nézve, vajjon hozzájárulnak-e a teljes vasárnapi munkaszünethez, vagy sem s ezen írásbeli nyilatkozatokat terjessze elő a temesvári kongresszuson. Az értekezlet az indítványt elfogadta.

Elnök szerint a vasárnapi munkaszünetet törvényileg kell biztosítani. Javasolja, hogy egy hat tagból álló bizottság szerkesszen egy határozati javaslatot, amelyet az értekezlet magáévává téve, terjessze a Temesváron megtartandó kongresszus elé a bizottságba bevalasztottak: Zeller, Kósz, Roth, Dragodán, Bogolyevics és Grünberger. A határozati javaslat megszerkesztésének tartamára elnök az értekezletet felfüggeszti.

Rövid idő múlva felolvassák a határozati javaslatot, mely szerint az értekezlet a teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglal állást, az erről szóló jegyzőkönyvet az összes nagybeeskereki kereskedelmi alkalmazottakkal aláírják, azonkívül a hatos-bizottság fel fogja keresni dr. Várady Imre országgyűlési képviselőt s megkéri őt, hogy a törvényjavaslat tárgyalásakor foglaljon állást a képviselőházban a vasárnapi munkaszünet mellett.

Miután még az elnök indítványára az értekezlet elhatározta, hogy a teljes vasárnapi munkaszünet tárgyában a képviselőházhoz külön feliratot fognak intézni, a gyűlés véget ért.

A szerb eparchialis választások. Karlóczáról jelentik: A szerb metropolia eparchialis választmánya Bogdanovics Lucian adminisztrátor elnöke alatt ülést tartott. Bogdanovics adminisztrátor előterjesztette a miniszterelnök leiratát, mely szerint a kormány jóváhagyja ugyan az új eparchialis választásokat, de nem hagyja jóvá azokat az intézkedéseket, amelyeket

az új eparchialis választmány eddig tett. Jermics esperes indítványozza, hogy a választmány forduljon a szerb egyházi kongresszushoz az autonómia megvédése céljából. Miladinovics dr. indítványozta, hogy küldjenek ki egy háromtagú bizottságot, mely a kongresszushoz ebben az ügyben sürgős előterjesztést tegyen. A választmány ezt az indítványt egyhangulag elfogadta, mire Bogdanovics Lucian az ülést bezárta. Bogdanovics még tudatta a választmányával, hogy szeptemberben ismét egybe fogja hívni.

Az orvosok helyzete.

Lakás vagy lakáspénz?

— augusztus 31.

A községi és körorvosok illetményeit szabályozó f. évi XXXVIII. t.-c., amely részben holnap, szeptember hava 1-én lép életbe, végre a lakásügyet is rendezti, 15. §-ában kimondván, hogy „a községi... s a körorvosnak a község, illetőleg községek terhére lakáspénz jár. A lakáspénzt a községi képviselőtestület, illetve képviselőtestületek meghallgatásával a vármegyei törvényhatósági bizottság állapítja meg. Ott, ahol az alispán megállapítása szerint megfelelő lakás egyáltalán nem kapható, a törvényhatósági bizottság a községet, illetve községeket megfelelő lakás előállítására kötelezheti.”

Az új törvénynek ez az intézkedése egyikét szünteti meg azoknak az anomáliáknak, amelyek nagyban elkeserítették a leggyakrabban kisközségekben élni kénytelen községi és körorvosok életét, akik csak nagyon kevés helyen kaptak lakást vagy lakáspénzt a község(ek)től, sőt legtöbbször még drága pénzen sem tudtak nem hogy megfelelő, de még emberhez, főleg művelt emberhez és az egészségügy öréhez illő lakást kapni, sőt sok orvos azért hagyta ott állását, mert nem tudott sehogy sem tisztességes lakáshoz jutni. Sokan pedig hogyan kénytelenek lakni, arról csak annak van fogalma, aki a falusi parasztviskók misztériumait ismeri. Láttunk már falusi körorvost jobb híján vert falu, alacsony, nádfüdeles viskó 2 szobának csufolt odújában meghuzódni és még hozzá feleségestül, gyerekestül; itt lakott, itt rendeltjárombetegjeinek (pedig tudjuk, hogy a parasztság fertőző betegségeiben szenvedő gyermekeit is el szokta vinni az orvoshoz, mert sok helyen a rendelési díj alacsonyabb a látogatási díjnál és a nem a körorvos székelylén lakónak így csak egyszer kell az utat bejárnia, az orvos kihozatala esetén pedig kétszer kell ide s oda kocsznia), itt végzett kisebb műtéteteket, itt tartotta kézi gyógytárát és még hozzá mindezért a keleti kényelemért kétszer annyi bért fizetett, mint bárki más, mert hát „doktor, fizethet!” És voltak helyek, ahol a községi vagy körorvos évi fizetése 600-800 korona volt, házbérért pedig elfizetett 400-500 koronát, emellett soha sem tudta, mikor lesz hajléktalan. Ezek a nyomoruságos és bizonytalan lakásviszonyok okozták, hogy igen sok községi (kör-) orvosnak évek hosszú során át fáradságos munkája révén összekuporgatott kis pénzét házépítésére kellett fordítania és boldog volt, akinek erre tellett és nem kellett még nyomasztó kölcsönt felvennie, hogy magának hajlékot építsen, amelylyel esetleges máshova költözése esetén nem tudott mit csinálni.

Mikor az Országos Orvosszövetség néhány évvel ezelőtt megkezdte akcióját a községi és körorvosok mostoha sorsának javítása tárgyában, az egész ország orvosai a lakásügy rendezését is föltétlenül szükségének jelezték, annyival is inkább, mert a községekkel közigazgatásilag hasonló viszonyban levő községi és körjegyzők régóta élvezik a természetbeni, nagyon sok helyen valóban uralakás kényelmét, vagy a megfelelő lakbér jótéteményét. Es ez rendjén is van így, mert aki falun kénytelen lakni és nélkülözi a városi élet minden kellemességét, a kinek nemesebb, lelket vidító, szellemet művelő szórakozásban, művészetben nincs része, legalább odahaza érezhesse magát otthonosnak. Es ha a falusi papnak, jegyzőnek, tanítónak jussa volt a tisztességes lakáshoz, amit tőlük dehogyan irigyelünk, nemde hogy jogosult volt az orvos kívánsága is, hogy emberileg lakhassék? Csak hogy ezt — kevés kivétellel — a községek szűkkeblősége, másutt azok vagyontalansága akadályozta. Ezen a visszás állapoton akart segíteni a fentemlített §.

Hogy sokat javít az eddigi helyzetben, az bizonyos; mi érdekelt orvosok csak azt sajnál-

juk, hogy nem a természetben lakást említi kötelezőnek és a lakáspénzt csak másodsorban, már t. i. ott, ahol lakásra, egyelőre legalább, azért nincs szükség, mert a jelenlegi orvos, vagy saját házában lakik, vagy ama kevés szerencsés közé tartozik, aki megfelelő bérlakást tudott elég jutányos áron kapni. De milyen is az a törvényben is kétszer említett megfelelő lakás? Ez az, ami a törvényben nincs határozottan körülírva, és ennek a megállapítása van a vármegyék alispánjai belátására bízva. Itt Torontá vármegyében a községi és körorvosi állások száma 87, ezek közül az általam kiküldött kérdőívet 31 községi és 36 körorvos küldötte be, amelyeken a lakásra, illetve lakbérre vonatkozólag a következő adatokat találtam: lakása van 6 községi és 7 körorvosnak, összesen 13-nak, nagyobbára megfelelő; lakbérre pedig van 7 községi orvosnak 200 koronától 400 koronáig, ezek közül is 3 természetben lakást, a többi pedig lakbérre emelését óhajtja, mert a jelenlegre ráfizet. Természetben lakást óhajt 12 községi és 8 körorvos, összesen 20-an, lakáspénzt pedig 13 községi s 21 körorvos, összesen tehát 34, ezek közül is 14 csak azért nem reflektál természetben lakásra, mert a saját házában lakik.

Ha már most azt kutatjuk, milyen is kell hogy legyen az a községi orvosi lakás, erre vonatkozólag azt kell szem előtt tartanunk, hogy ennek a tulajdonképpeni lakóhelyiségeken kívül az orvosi praxis gyakorlására szükséges két helyiséggel, u. m. világos és tágas rendelőszobával, ahol esetleg a kézigyógytár is elhelyezhető és fűthető várószobával is kell bírnia, lehetőleg elkülönítve az orvos magánlakásától, hogy családja a mindenféle fertőzés veszélyétől lehetőség szerint meg legyen óva. E két, hogy úgy mondjuk hivatalos helyiségen kívül a községi vagy körorvos igényt tarthat, anélkül, hogy a szerénytelenség vádjá érhetné őt, a vele társadalmilag egyenrangú egyénekkel egyenlő lakásra, tehát 3-4 lakószobára, konyhára, éléskamrára, pincére és ami ma már az egészséges lakás egyik elengedhetetlen kelleke, fertőző betegeknek gyakorta megforduló, főleg családos orvosra nézve valóságos életszükséglet: fürdőszobára, ha még oly primitív is a berendezése. Hogy a falusi életviszonyok mellett kut, sertés és baromfiól, esetleg tehén- és fuvarátalánnyal bíró körorvosnál löstálló, meg kocsiszin is szükséges, az csak természetes, szintugy darab kert is a háznál. Az ilyen orvosi lak további kellekei, hogy az tűzmentes anyagból épült, cseréptéglával fűdve és az egészség követelményeinek megfelelőleg világos, száraz és tágas legyen, és hogy a házában az orvoson és családján kívül más ne lakják, így kívánván azt egyrészt az orvosi titoktartás, másrészt az orvosnál megforduló ragadós betegségek miatt a községi egészségügy érdeke. Aztán nem szabad azt sem feledni, hogy a betegek való tekintettel az orvos nem lakhatik valahol a faluvégen, hanem lehetőleg a község közepe táján kell laknia, hogy mindenünne könnyen elérhető legyen.

Ilyen orvosi lakásnak alkalmas bérház bizony kevés helyen fog akadni, mikor már az eddigi, jelentékenyen restringált igények mellett is sok orvos alig tudott lakást kapni. Ahol pedig talán mégis találkozunk ilyen, ott bizonyosan megfelelően borsos lesz az ára. Itt tehát 3-400 korona lakáspénz semmit sem használ, mert erre a legtöbb, ha nem minden orvos reáfizetni, az új törvényeknek ez pedig bizonyára nem a célja. Itt már a törvényhatóságoknak, ha szükség mutatkoznék, még az érdekelt községek ellenében is liberálisoknak kell lenniök az orvosokkal szemben és a helyi viszonyokhoz mérten a lakáspénzt legalább is 500. járási székhelyeken és nagyobb községekben pedig legalább is 600 koronában megállapítaniok annyival is inkább, mert a községek ezentúl felszabadulnak a községi és körorvosok fizetésétől. Ahol pedig természetben lakás építésének szüksége merülne föl, semmi esetre sem alakítandó át e célra valamely meglévő épület, mert az ilyen orvosi laknak még az a hivatása is megvan, hogy a nép lássa, milyen az egészséges lakás. Ne álhasson többé fenn az a visszás helyzet, hogy az orvosok, akik az egészséges lakás szükségességét prédikálják, maguk is kénytelenek legyenek az egészségtan legelemibb követelményeinek sem megfelelő lyukakban meghuzódni.

Ha pedig tagadhatatlan, hogy a községi és körorvosok rendelő- és váróhelyiségükben hivatalos állásukból folyó köteleességüket végzik, betegeket vizsgálnak és gyógyítanak és hivatalos aktákat intéznek el, per analogiam nem méltánytalan a községi és körorvosoknak az a kívánsága sem, hogy mint minden más hivatalos helyiségnek, úgy az ő váró- s rendelőszobájuknak fűtéséről, világításáról és tisztogatásáról is az érdekelt községek gondoskodjanak, az elsőről elegendő mennyiségű kemény tűzifa természetbeni szolgáltatása, utóbbit kettőről pedig megfelelő átalány fizetése által.

Ideális állapotnak tartanám még azt, ha minden ilyen falusi orvosi lak mellett — eltekintve azoktól a községektől, ahol kórház van — az elhalaszthatatlan műtétek végzésére vagy súlyosabb, otthon jól nem kezelhető betegek el-

helyezésére egyszerű 3-4 ágyas kórszoba állana rendelkezésre, mellette az ápoló részére, aki egyszermind a községben az egészségügyi szolgáló teendőjét végezné, ugyancsak kis szobával, de ez a mi még elég kezdetleges egészségügyi viszonyaink mellett olyan pium desiderium, hogy egyelőre legyen elég erre reámutatnom.

Dr. Schimpl János,
módszi körorvos.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6^{1/2} óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 4^{1/2} óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad Szeptember 14. Közig. bizottság üése.

— **Csernoch püspök Torontálban.** Csernoch János csanádi püspök ma reggel Temesvárról Tomaseváczra érkezett az ottani új róm. kath. templom felszentelésére. A püspök Szártság vasuton, innen pedig kocsin ment Tomaseváczra, ahol nagy díszlettel fogadták. A felszentelés ma délelőtt folyt le nagy ünnepségek mellett s a vármegye részéről megjelent dr. Vinczehid Ernő m. főjegyző, mint alispán-helyettes. Az ünnepi aktusról lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— **A törökbecsei áll. el. iskola gondnoksága.** A vármegye főispánja a törökbecsei áll. elemi iskolai gondnokságához elnökül dr. Tószöghy Aladár orvost, gondnoksági tagoknak pedig Ambrus Arthurt, dr. Csávossy Ignácot, dr. Davidovics Bogdánt, dr. Ivánovics Ivánt, Istvánffy Istvánt, Öhler Károlyt, Richter Hugót, Schreiber Antalt, Szifesev Partheniet, dr. Tószöghy Dezsőt, Veliacha Károlyt, Zódy Ilést, Zwipp Rezsőt, Breitkopf Kálmánt, Halmos Lajost és Kiszeliesty Jánost nevezte ki.

— **Herr Ödön nyugalomban.** A nagybecsereki főgimnáziumnál most újabb változás készül. Mint ugyanis értesülünk, Herr Ödön, a főgimnázium kintün tanára, aki inná 33 év óta áll a közoktatás szolgálatában s akinek keze alól egész generáció került ki és lett derék hasznos tagja a társadalomnak, betegeskedése miatt most meg akar válni az iskolától s beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét. A kérvénnyel a főgimnáziumi bizottság legközelebbi ülésén foglalkozik.

— **Esküvő.** Putnek Lukács nagybecsereki kereskedő ma tartotta meg esküvőjét Tomán Franciska kisasszonnyal. A polgári esketés délelőtt 10 órakor volt az itteni állami anyakönyvi hivatalban.

— **Elhunyt jegyzők.** Torontá vármegye jegyzői karát most egymásután sújtja a gyász. Csak a napokban adtuk hirt egymásután két érdemes torontáli jegyző haláláról s most ismét két gyász-hirt kaptunk egyszerre. Mint ugyanis élénk részvétellel értesülünk, Toponárszki Uros, Szerbkeresztur község kiváló jegyzője szombaton d. u. elhunyt. Toponárszki mintegy két hónappal ezelőtt betegedett meg. Betegségére Abbaziában keresett gyógyulást, de nem találta azt meg. Mikor hazajött, napról-napra hanyatlott az életerős ember egészsége, míg szombaton szerető hitvese karjai között jobblétre szenderült. Az elhunyt jegyző 22 éve áll Szerbkeresztur község élén. Nagy műveltségű ember volt, aki szerb nemzetiségű létére a legelkesebb magyarok közé tartozott. Ezt azzal is bebizonyította, hogy kedvelt költőjének Petőfi-né költeményeit szerb nyelven ő adta ki. Temetése vasárnap délután három órakor volt Szerbkereszturon rendkívüli részvét mellett.

A másik halott, mint ugyancsak részvétellel értesülünk, Magyar Sándor valkányi segédjegyző, aki hosszabb betegeskedés után szintén a mult héten halt meg. Az elhunyt fiatal özvegye és három gyermeke gyászolja.

— **Az iskola és az utcai láma.** A helybeli központi állami iskolaépületnél, mely a város legforgalmasabb helyén áll, évek óta nagy bajt okoz az ott naponta közlekedő nagyszámú kocsik zaja, mely néha oly nagy mérvet ölt, hogy még zárt ablakok mellett is hátráltatja a tanítás menetét. Ezt a bajt már régen érzik az iskola emberei, sőt a legutóbb itt tartott Slójd-tanfolyam megnyitása alkalmával a vármegye és a tanügyi hatóság vezetőiférfiai is kellemetlenül tapasztalták, amennyiben az utca zaja folytán alig lehetett a megnyitó beszédek tartó szónokok szavait meghallani. Az iskolaszék és tanterület már régebben, ugyszólván évtizedekkel ezelőtt tett lépéseket ezen baj megszüntetése

céljából, de eredménytelenül. A központi állami iskola tantestülete most újból foglalkozott e kérdéssel és ma délelőtt tartott megnyitó értekezletén Baaden Károly igazgató előterjesztésére elhatározta, hogy megkeresi a várost, hogy a Bonnáz-utcai kocsiutat aszfalt vagy faburkolattal lássa el, amely nagyban mérsékelné az utca zaját.

— Templomszentelés Nagyszentmiklóson.

Tegnap szentelték fel fényes ünnepségek között Nagyszentmiklóson az 1902-ben épült gör. kath. templomot, melyhez a költséget részben a hívek adták össze, részben pedig a kultuszminiszter adta meg államsegély címén a katolikus vallásalaphól. A templomszentelést megelőzőleg augusztus 27-én délután érkezett meg a görög kath. püspök által kiküldött három misszionárius, akik úgy a felnőttek, mint a gyermekek számára lelkigyakorlatokat tartottak, Bodekan János lelkész pedig a gyónásban részesítette a hívőket, 28-án Deciu Viktor lelkész vezetésével egy 250 főnyi zarándokcsapat érkezett Szerbcsanádról, hogy részt vegyen az ünnepélyes aktuson. 29-én délelőtt 10 óra 45 perckor robogott be a temesvári vonat, amelyvel kíséretével együtt megérkezett Hosszu Vazul gör. kath. püspök is. A vonat érkezése előtt óriási néptömeg hullámozott a pályaudvar előtt. Ott volt a szentmiklósi és környékbeli papság teljes számban, az összes felekezeti hitközségek, testületek, nemkülönbben a hatóságok vezetői is. A vonatból kiszálló püspököt Peterdy Kálmán tb. főszolgabíró üdvözölte a hatóság nevében szépen átgondolt beszédben, amire a püspök hazafias szellemben válaszolt. Ennek megtörténte után a püspök és kísérete kocsira szállott s az összes templomok harangzuga közt megtartotta bevonulását ünnepies menetben. A gör. katolikus templomnál leszállt a főpap. Itt egy hatalmas diszkapu volt felállítva, mely előtt Munteán György kerületi esperes üdvözölte a püspököt, míg a templom bejárata előtt Deciu Vazul, a nagyszentmiklósi parochia plébánosa fogadta a püspököt. Délben küldöttségeket fogadott a püspök, fél 2 órakor pedig Deciu Vazul lelkész diszebedet, este pedig Petrovics Emil róm. kath. plébános vacsorát adott a püspök tiszteletére.

Tegnap délelőtt fél 9 órakor megtörtént a gör. kath. templom ünnepélyes beszentelése, a melyet Hosszu Vazul püspök végzett nagy papi segédlettel, utána pedig mise volt. Evangélium után a püspök szentbeszédet tartott, majd pappá szentelte Brinzói Miklós végzett klerikust, mely aktus az egész ünnepségnek mintegy fénypontja volt. A papszentelés után még Freutiu Valér esperes mondott beszédet majd a püspök a templomban egybegyűlteket megáldotta. Délben a Czenczinger-szállóban diszebed volt, amelyen számos felköszöntő hangzott el, délután 5 órakor pedig a püspök kíséretével együtt elutazott Nagyszentmiklósról.

— **A nagybecsereki gabon kereskedelmi tanfolyam.** Mint már jeleztük, a nagybecsereki állami felső kereskedelmi iskolával szerves kapcsolatban a jövő tanév kezdetével „Gabonakereskedelmi tanfolyam” nyílik meg. A tanfolyam novembertől kezdődőleg öt hónapon át fog tartani hetenkint két órában. A tanfolyam célja hallgatóinak oly szakszerű elméleti és gyakorlati ismereteket nyújtani, melyeket a gabonakereskedelem mai fejlett viszonyai feltétlenül megkövetelnek. A tanfolyam rendes hallgatói az állami felső kereskedelmi iskola jelenlegi és volt növendékei, másodsorban pedig oly kereskedelmi alkalmazottak, kik e szakmában óhajtják magukat kiképezni.

— **A szabóipari tanfolyam bezárása.** Több ízben megemlékeztünk már arról a szabóipari tanfolyamról, melynek Beleszlin Athanasz vándortanító volt a vezetője. A tanfolyamon, a mely körülbelül három hétig tartott, a nagybecsereki szabóipari munkások és a mesterek közül is számosan vettek részt, hogy a legújabb divatu szabásokat elsajátítsák, ami az előadó Beleszlin fáradozásai révén sikerült is. A tanfolyamot ma délután fejezték be ünnepélyesen a volt esküdt-széki tárgyaló-teremben, ahol az előadásokat tartották.

— **Katonai kerékpár-gyakorlatok.** Katonai téren jelentős ujtás körül folynak a próbák mintegy két hete Arad környékén. E hó tizenegyediké óta ugyanis egy kerékpár-század van az aradi honvédegyalogsági laktanyában elszállásolva. A századot a délmagyarországi honvédkerület ezredeiből, a szegedi és nagybecsereki 5., a szabadkai, zombori és ujvidéki 6., a verseczi, oraviczai és pancsovai 7., végül

a lugosi, orsovai és aradi 8. ezredekből vonták össze. A század teljesen önálló gyakorlatokat végzett, minden reglama és külön felsőbb utasítás nélkül. A gyakorlatok vezetője Szilágyi Lajos főhadnagy, akinek bizalmi megbízatása van az önálló eljárásra és arra, hogy eredményéről tapasztalati jelentést tegyen a honvédelmi miniszternek.

A fürdés áldozata. Gyorgyevics Jóna 13 éves cipészinas, aki csak tegnapelőtt lépett be tanoncnak Jerbics Mátyáshoz, tegnap reggel elment fürdeni s fürdés közben a keskenyvágányu vasut hidja közelében a Bégába fulladt. A rendőrség elrendelte a holttest kutatását, amelyet azonban mindezekig még nem sikerült kifogni.

Veszedelmes tűz. Mint Nagyikindáról jelentik, ott végzetes tűz pusztította el a napokban Riha Vincének a III. negyedben levő házát, melyben azonban még a régi tulajdonos, Karácsonyi Péter lakott. A tűz elhamvasztotta a ház tetőjét, továbbá Karácsonyinak 30 mm. buzáját, lisztjét, zsirját. De áldozata lett a lángoknak Szép János szomszéd is, aki a mentési munkálatoknál segédkezett. Szép a már égő istállóba hatolt, hogy az ott megkötött tehenet kiszabadítsa, mialatt azonban a tehen kötőfékét leoldotta, a tetőzet egy része beszakadt s az így keletkezett sűrű füst miatt nem bírta mindjárt a kijáratot megtalálni. Ezenközben aztán oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a kórházba kellett szállítani.

Elégett gyermek. Mint Szerbnagyszentmiklósról jelentik, Fratosz Gábor ottani lakosnak Zsófia nevű 4 és fél éves leánya a napokban a tűzhely körül forgolódott s vigyázatlanságból a kis leány ruhája lobbant. A nagy sikoltozásra a háznép összefutott s locsolták is az égő ruhát, amelyet azonban már csak későn tudtak eloltani, mert a kis leány néhány órai kínlás után meghalt. A bíróság megindította a vizsgálatot, hogy kit terheli a felelősség.

Vakság elől a halálba. Dinvalye Miklósné 66 éves szerbnagyszentmiklósi lakosnő néhány hónap előtt teljesen megvakult és azóta teher volt neki az élete s állandóan azzal a gondolat foglalkozott, hogy elemeszi magát. Tegnapelőtt reggel, amikor a hozzátartozói a hetipiacon időztek, végre is hajtotta gondolatát és felakasztotta magát. Mire a háznép hazajötték a piacra, már halott volt.

Anyá! A hőség és vele a veszedelmes gyermekbetegségek ideje itt van! Meggyőződésről, vajjon gyermekedet helyesen tápláld-e és így megvéd-e a gyermekkor fojtogató anyagát: hányás, hasmenés, bélfurug stb. ellen? Egyedül a Kufeké-gyermeklisszettel való táplálás adja meg neked a legbiztosabb védelmet. Brosúra ingyen kapható az eladóhelyeken, vagy Kufeké R.-nál, Bécs, I.

TÁVIRATOK

A király Budapesten.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint Ischlből sürgönyzik, a király szeptember 7-ikén utazik el Ischlből s Bécsen át egyenesen Budapestre utazik.

Miniszterek a királynál.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Ischlből sürgönyzik, a király tegnap külön kihallgatáson fogadta Burián közös pénzügyminisztert, Marchet osztrák pénzügyminisztert és Khevenhüller gróf párisi nagykövetségünket. Délután mind a hárman hivatalosak voltak az udvari ebédre.

Apponyi nyilatkozata.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Saághy Gyula, a somorjai kerület országgyűlési képviselője tegnap tartotta beszámolóját. A beszámolóban megjelent Apponyi Albert gróf kultuszminiszter, akinek Saághy régi híve s beszédet is mondott. A beszédben Apponyi azokra a vádakra reflektált, amelyekkel a függetlenségi pártot illetik, amiért programját felfüggesztette. A miniszter kijelentette, hogy igaz ugyan, hogy az önálló vámterület nincs meg, ugyszintén a magyar katonai vezényszó sem, de ilyen nagy dolgokat máról-holnapra egyszerre nem lehet keresztülvinni. Ami azonban késik, az nem mulik s azért türelemre kérte a választókat.

Az igazságügyminiszter itthon.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ ered. távirata.) Günther Antal igazságügyminiszter, aki most családjával Osztenében nyaralt, holnap visszaérkezik Budapestre.

A fuzió.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Nagy feltűnést s élénk megbeszélés tárgyát képezi a bécsi „Neue Freie Presse“ budapesti levelezőjének tudósítása a fuzió ügyéről. A levelező hosszabb cikkben szól a fuzió állásáról, amelyről a többek közt a következőket mondja:

A fuzió ügyében a tavasszal folyt tárgyalások nem jártak kellő eredménnyel, úgy hogy a tárgyalások egy kis időre abba is maradtak. Rövid idő múlva azonban Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a tanácskozásokat ismét megindította. Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf kultuszminiszterrel támogatva, aki a fuzió szükségességét illetően teljesen egy véleményen van Kossuthal, Andrássy Gyula gróffal, valamint a néppárt vezetőivel, újból felvette a tárgyalást és még a nyár elején sikerült is a koalíció vezérferfiainak a szorosabb kötelekre vezető alapeszméket illetően megegyésre jutni. Ezt az elaborátumot azután a király elé terjesztették. Az elaborátum átanulmányozása után az uralkodó még több politikai kapacitás véleményét is meghallgatta és nemsoára rá felszólítás ment a pártok vezetőihez, hogy dolgozzanak ki egy konkrét programot. Ezen program, amelynek alapján a három pártnak szoros összetartása lehetőséget mutatkozik, ugyszólván már el is készült. Az utolsó, augusztus elején megtartott minisztertanácson az egyes pontozatokat letárgyalták s Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter, vállalta magára azt a missziót, hogy az elkészült programot a király elé terjeszse. A politikai pártok a fuziót a szőnyegen levő napikérdések letárgyalása előtt tervezik. Az új program a fokozatos fejlődés alapján áll, ami lehetővé teszi a függetlenségi pártnak a hozzájárulását s a pártnak minden lehetőség megadatik, hogy a katonai kérdések megoldásával is meg legyen elégedve. Ez oly pontja immár az új programnak, amely szinte megerősítettnek tekinthető. Megoldatlan kérdésnek tekinthető még a bankprobléma, mert ebben a kérdésben sem a király elé nem terjesztették még ennek a kérdésnek a konkrét megoldását, sem a függetlenségi pártban nem történt erre vonatkozólag határozott megállapodás. Minden más kérdés, elsősorban pedig a választói reform kérdése a maga egészében teljesen tisztázva van, úgy, hogy a terjedelmes program többi pontjaira nézve semmiféle nehézségtől nem kell tartani.

A fumei kormányzó és az angol király.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint Marienbadból jelentik, az ott időző Nákó Sándor gróf fumei kormányzó tegnap dejeuner adott Edward angol király tiszteletére, amelyen a király kíséretével részt vett.

A balpárt gyűlése.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ ered. táv.) Az országgyűlési balpárt tegnap Biharpüspökön gyűlést tartott, amelyen sokan vettek részt. A párt részéről Farkasházy Zsigmond beszélt és bírálta a függetlenségi párt eljárását, egyben agított a balpárt érdekében.

A német császár a világbékéről.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Strassburgból jelentik, Vilmos császár tegnap ott nagy beszédet mondott, amelyben a világbéke fontosságát fejtegette.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, ott ma tettek hivatalosan közhírré, hogy a Magyarországgal és Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés szeptember elsején életbelép. Az életbeléptetés kihirdetése élénk örömet kelt Belgrádban.

A törökországi események.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a minisztertanács elvetette a pénzügyminiszterium reformjára vonatkozó tervezetét.

Egy másik konstantinápolyi távirat azt jelelenti, hogy a kurdok még mindig nem hódoltak meg.

Ellopott alapító okmány.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Ischlből sürgönyzik, ott kinos feltűnést kelt, hogy az Erzsébet-kórháznak a király által aláírt alapító okmányát és a király emlékérmét ellopták. A tolvaj kézrekerítésére 1000 korona jutalmat tűztek ki.

A budapesti benzinkatasztrófa.

Budapest, aug. 31. (A „Torontál“ ered. távirata.) A Kossuth Lajos-utcában történt benzinkatasztrófa újabb halottja van. Ma ugyanis a kórházban meghalt Dingha Lajos, aki a robbanásnál megsebesült.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 31. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (április 1909.) . . . 23— — — Buza (októberre 1908.) . . . 22:36— — — Rozs (októberre 1908.) . . . 18:52— — — Zab (októberre 1908.) . . . 16:04— — — Tengeri (augusztusra) . . . 14:46— — —

Közgazdaság.

Gazdák vándorgyűlése Perlaszon. A Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete ez évi szeptember hó 6-án Perlasz községben, az ottani fiókegylet közreműködésével arató-ünnepélyvel egybekötött vándorgyűlést rendez a következő programmal:

1. Dél előtt 8 órakor a vendégek fogadtatása a fiókegyleti helyiség előtt, Decker Péter fiókegyleti elnök által. 2. Utána arató-disznómenet az egyleti zászlóval. 3. Dél előtt 9 órakor ünnepi nagymise, melyet Blaskovics Ferenc apátkanonok celebrál. 4. Dél előtt 10 órakor a nagygyűlés kezdete. A gyűlés részletes programja a következő: 1. Himnusz. Énekli az egyleti dalárda, Eisler Gyula karnagy vezetésével. 2. Decker Péter elnök üdvözlő beszéde. 3. Ünnepi beszéd: Tartja magyarul Várady Imre orsz. képviselő. 4. Aratás. Költemény. Szavalja: Metz Margit. 5. Ünnepi beszéd. Tartja német nyelven: Blaskovics Ferenc apátkanonok. 6. Költemény. Szavalja: Dockendorf Péter. 7. Ünnepi beszéd. Tartja sokác nyelven Steuer György dr. min. segédtitkár. 8. Költemény. Szavalja: Buho György. 9. Alkalmi beszédek és előadások. 10. Öt leányka szavalata. 11. Záróbeszéd. Pénzjutalmak és elismerő oklevelek kiosztása. Déli 1 órakor disztrakoma.

Ingatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1908. évi augusztus 21-től augusztus hó 28-áig terjedő időszakban a következő ingatlanváltás történt:

Gojkov Próka tulajdonát képező 460 öli szérüst elajándékozta Gojkov Lázának. Barth Jakab és Teréz tulajdonát képező 1814. ö. i. sz. házat megvette Hoffmann Károly és Helén 2500 kor.-ért.

Gojkov Próka tulajdonát képező 4 hold szántót elajándékozta Gojkov Péranak.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Akar megházasodni?

Hölgyektől, köztük vannak testi hibákkal, vagy törvénytelen gyermekkel bírók is) kiknek hozomány 500-1000 000 kor. közt választás, megbízásokat kaptunk, hogy számukra alkalmas férjeket szerezünk. Csak azon urak (ha végyontalanok is) irjanak alábbi címre, kiknél a gyors házasság nem utózik akadályra. L. Schlesinger, Berlin 18. 653-104-16

Végrehajtó.

Gaad községben (módosi-járás) egy végrehajtó alkalmazást nyer. Fizetés megállapodás szerint.

789-21

3947/1908.

Mokrin község előjáróságától.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Mokrin község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a

700—800 hold legelő

és pedig a község körüli része 400 □-öl, a többi pedig 2 holdas részletekben felszántásra 12 évre hasznóbérbe fog adni.

Az árverés 1908. évi aug. 31-én d. e. órákor és következő napjain a helyszínén fog megtartani.

Bővebbi felvilágosítás az előjáróságnál megtudható.

Mokrin, 1908. évi augusztus 20

776-3.3

Az előjáróság.

5¹/₂ hold

SZŐLLŐ

terméssel együtt az écskai-uton és egy magtár a temesvári-uton eladó.

Bővebbet Csusner Jánosnál.

790-3.1

Irodai gyakornoknők

azonnali belépésre kezdő fizetéssel kerestetnek.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

775-x.3

3353/1908. sz.

784-3.2

Pályázati hirdetemény.

Torontálvármegye csenei járásához tartozó Románkécsa községben elhalálozás folytán üresedésbe jött körszülésznoi állásra pályázatot nyitok.

Javadalmazás: Románkécsa község részéről évi 120 kor., Horvátkécsa község részéről évi 48 kor. készpénz fizetés; szülélnél való közreműködésért 2 kor., minden további látogatásért 20 fill. Szegényeknél való közreműködésért díjazás nem jár.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy oklevelükkel és eredleges működési bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényüket hivatalomhoz f. évi szept. 15-ig terjeszték be, mert a később beérkező kérvényeket tekintetbe venni nem fogom.

Csene, 1908. évi augusztus hó 27.

Sztojánovics,
tb. főszolgabíró.

Elköltözés miatt 3 szobabutor azonnal eladó.

Ugyanott egy 3 szobás lakás azonnal kiadó.

FREUND-féle ház.

(Szerb temp'om ut'ca.)

788-3.1

ad 784/1908. sz. Torontálszécsány község előjáróságától

HIRDETÉNY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Torontálszécsány község határában mintegy 2500 holdon és Bóka község határában fekvő 1100 holdas községi birtokon gyakorlandó

vadászati jog

1908. évi július 26 től 1914. évi július 25-ig terjedő 6 (hat) évre 1908. évi szept. 24-én d. e. 9 órákor Torontálszécsány község-házánál megtartandó nyilvános árverésen hasznóbérbe fog adni.

Árverési feltételek a jegyzői irodában bármikor betekintheők.

Torontálszécsány, 1908. évi aug. 27.

786-2.2

Az előjáróság.

Hirdetések

felvétetnek a „TORONTÁL“ kiadóhivatalában

Az Alkotmány-utcai 637/15. sz. házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalában lehet.

(786-x.5)

30 2/1908. sz.

785-3.2

Pályázati hirdetemény.

A lemondás folytán megüresedett újszentspéteri községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy oklevelükkel és eddigi működésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket f. évi szept. 20-ig hivatalomhoz annál is inkább nyújtsák be, mert a pályázati idő lejártá után érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A segédjegyzői állással a községi pénztárból 600 kor. és 400 kor. állami kiegészítés van javadalmazásként egybekötve.

Perjámos, 1908. évi augusztus 25.

Főszolgabíró szabadságon:

Keresztes,
tb. főszolgabíró.

HÁZELADÁS.

Dóák Ferenc-utca 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellék-helyiségekkel, villanyvilágítással és nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJJEK MÁRIA.

(551-x.25)

BUZIASI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESITETT, rendkívül üdítő asztali víz.

ÜDÍT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVÁ!

lvogy gymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemérence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschang buziasí gyógyfürdő igazgatósága Buziasífürdőn.

Nagybeeskereki főlerakat: WEHNER JÓZSEF ügynöksége. Kapható Schlesinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 463-153.107

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybeeskereken.

Végrehajtót keresek

azonnali felvételre.

Évi fizetés 800 korona, némi mellékjövedelem.

GRANDJEAN GÉZA,

csentai jegyző.

792-3.1